

MALA GORA

1034m

REBRINČEVOLIŠTNA HLADNIKIJA

(*Hladnikia pastinacifolia*) Skromna hladnikija raste na kamnitih travnikih in v skalnih razpokah na zelo majhnem območju v Trnovskem gozdu. Je edini naš rodovni endemit, zato jo z veseljem občudujemo, ne pa trgamo.

INFORMACIJE

Turistično informacijski center Ajdovščina
Cesta IV. Prekomorske 61a
5270 Ajdovščina
+386 (0)5 365 91 40
ajdovscina@vipavskadolina.si, www.vipavskadolina.si

Planinska sekcija Kamnje
031 571 056, planinci@kamnje.si, www.kamnje.si

Pripravila: Planinska sekcija Kamnje
Besedilo: Jože Vodopivec
Foto in oblikovanje: Dragan Vodopivec
Lektoriranje: Marija Bratina
Naklada: 5000 izvodov
Tisk: GK Grafika d.o.o.
Založila: Občina Ajdovščina, april 2017

KOORDINATE POMEMBNIH TOČK [WGS84]

- Izhodišče vas Kamnje [WGS84: 45.899467, 13.833109]
- Koča na Mali gori [WGS84: 45.925558, 13.844672]
- Koča Antona Bavčerja [WGS84: 45.929153, 13.853128]
- Kucelj [WGS84: 45.928839, 13.824383]
- Školj sv. Pavla [WGS84: 45.912481, 13.809551]

TURE

- Kamnje – Mala gora (bivak Črna peč) 2,5 ure
- Kamnje – Mala gora (Pot koscev in grabljic) 2 uri
- Predmeja – Mala gora (Srednječavenska steza) 1,5 ure
- Mala gora – Kucelj 1 ura
- Mala gora – koča Antona Bavčerja na Čavnu 0,5 ure
- Mala gora – koča Antona Bavčerja na Čavnu (po robu) 1 ura
- Mala gora – Školj sv. Pavla 2 uri
- Školj sv. Pavla – Kamnje 0,5 ure

“simbol trdega dela
in lepih spominov”

MALA GORA, simbol trdega dela in lepih spominov

Mala gora je planota, ki je iz doline ni videti, saj se pred radovednimi pogledi skriva visoko v **objemu Čavna, na približno 1000 metrih nadmorske višine**. Valovito, s travo in z grmičevjem poraslo področje na južni strani obrobja skalnat greben, ki se strmo spušča v dolino. Prijetni so sprehodi po tej, s sočno planinsko travo porasli pokrajini, ki jo bogati izjemno veliko različnih rastlin, značilnih za sredozemski in predalpski svet. V kotanjah rastejo **šmarnice** in **narcese**, v skalnih zavetjih cveti ponosni **avrikelj**, na vrhovih pa s svojim opojnim vonjem pričara dih pomladi **dišeči volčin**. Samo tu domuje med ljubitelji zelo iskana rastlina **rebrinčevolistna hladnikija**, poimenovana po slovenskem botaniku **Francu Hladniku**, ki jo je odkril v prvi polovici 19. stoletja.

O silovitosti **vipavske burje**, ki tudi na Mali gori pogosto pokaže zobe, s svojimi zvitimi debli in upognjenimi vejami pričajo bori viharniki.

Ob lepem vremenu boste z Male gore občudovali Kras, Tržaški zaliv, na zahodu Furlansko nižino, na vzhodu se vam bo onstran pogorja Nanosa odpirala notranjost Slovenije, **pod vami pa se bo razprostirala Vipavska dolina**.

Košnja je povezovala ljudi

Na Mali gori so kmetje iz Kamenj, Skrilj in Stomaža pripravljali krmo za živino. Košnja je bila posebno doživetje. Dolgo so vztrajale pri tem opravilu nekatere družine iz Kamenj.

Zadnjič so na Mali gori kosili leta 1964.

Vaščani se košnje spominjajo s spoštovanjem. Delo je bilo težko in vsak voz, ki so ga pripeljali v dolino, jim je pomenil novo zmago. Eden zadnjih koscev je bil Martin Grželjčev, ki si je s prijatelji postavil na Mali gori pravo malogorsko »guto« (zatočišče iz sena), ob njej pa še lesen bivač, kamor je hodil obujat spomine na tiste lepe čase. Bivač je postal priljubljena točka planincev. **Člani Planinske sekcije Kamnje** smo s pomočjo prijateljev iz Kamenj in Potoč s prostovoljnimi delom in prispevki leta 2000 na temeljih starega bivaka postavili novo kočjo.

VELIKONOČNI POHOD spleta preteklost s sedanjostjo

Kamnje, izhodišče Velikonočnega pohoda, ležijo na nadmorski višini 200 metrov, le dva kilometra od regionalne ceste Ajdovščina-Nova Gorica. Pred vasjo, **pod mogočnim hrastom**, vas bo pričakala prva informacijska tabla, kjer je tudi urejeno parkirišče. Pot vodi nato mimo pokopališča do cerkve sv. Mihaela in naprej čez **kamniti most**, ki je ponos kamenjskega kamnoseškega izročila, do zemljevida in drugih informacij o možnih izletih v čavensko pogorje. Tukaj je **izhodišče pohoda**.

Markacije usmerjajo pohodnike po cesti skozi zaselek Pirjevči do široke gozdne poti. Po slabi uri hoje pridete do križišča. **Desno** se odcepi steza: to je krajša pot čez Planino, mimo Šije in v strmih serpentinah naprej čez Kopice do Male gore. Če se odločite za **levo** pot, kolovoz, pot ni zahtevna, je pa nekoliko daljša in primerna za vsakogar. Po njej so včasih vozili seno z Male gore.

Med potjo lahko občudujete skalne prepade Kuclja in

krušljive stene Črne peči.

Nekje na sredi pobočja vas ob »srednječavenski« stezi pozdravi lovski bivač Črna peč. Še slabe pol ure hoje in že ste **pri koči na Mali gori**, kjer se pohod konča s krajšim programom, pozdravom pohodnikov ter prijetnim druženjem ob zvokih harmonike. Doživetje popestrita polenta, zabeljena s košenino, ter kozarček domačega.

Pohodnikom svetujemo **vrnitev preko Školja sv. Pavla**, kjer stoji cerkvi, spomenik vsem žrtvam II. svetovne vojne. Na platoju je v prazgodovini stalo gradišče, v poznoantičnem času pa je bila tu utrjena naselbina. Njene ostanke, h katerim spada tudi **rimski vodni stolp s cisterno**, vidimo še danes.

S Školja sv. Pavla vas pot pelje skozi zaselke Lozarji, Guštini, Čermelji in Rebki, kjer zavije v Kamnje.

POT KOŠCEV IN GRABLJIC

Nad vasjo Kamnje se razprostira **kamenjska gmajna**. Nekdaj lepo negovani travniki, čeprav nekateri precej strmi, so danes večinoma zaraščeni, le tu in tam so še ohranjene manjše jase, ki pa jih več ne kosijo. Bor, hrast in gaber si neusmiljeno prilastajo še neporaščena območja. Z zaraščanjem pa izginja tudi spomin na **skrb in napore nekdanjih kmetov** za ohranjanje travnikov, ki so bili za preživetje velikega pomena. Vsaka hiša v vasi je imela tudi štalo, v njej pa nekaj glav govedi, obvezno kravo, kot pomemben člen v prehranjevalni verigi družin.

Govedi ni več, nekoč polni hlevi so večinoma preurejeni za druge namene. V vasi le še tu in tam zaznaš vonj po svežem gnoju, po štali, pa tudi v kuhinji mleko ne diši več tako, kot je dišalo.

Da bi vsaj delno ohranili spomin na tiste težke, po pripovedovanju starejših vaščanov pa lepe, življenja polne in truda vredne čase, smo se kamenjski planinci odločili, da **obnovimo nekdanjo pešpot – stezo**, ki je vodila na senožeti v kamenjski gmajni.

To ni bila le steza trpljenja, pač pa tudi srečevanj, pogovorov in sodelovanja. Kosci so po njej v svitu odhajali na dišeče senožeti; po njej so jim otroci nosili zajtrk in hiteli pomagat pri sušenju sena; gospodinje so v »jerbasih« (velikih pletenih košarah), pogrnenih s prti, nosile možem in fantom kosilo. Marsikatera potna kaplja je kanila na to stezo s prepotenih obrazov. Ves napor pa je bil pozabljen, ko so se v večernih urah zadovoljni in ponosni nad opravljenim delom vračali v dolino.

Opis poti

Pot koscev in grabljic se začne v Kamnjah, na križišču pri kapelici, vodi levo po asfaltirani cesti skozi zaselek Pirjevči in kmalu preide na kolovozno pot, ki se ob potoku vzpne v **Zgune**, tu pa na ovinku pred mostom zavije levo na stezo. Ta je na začetku kar strma, na **Batgelovcah** se malo zravna in se čez **Skuk** vzpne do **Ris**, kjer so se kmetje oskrbovali s hladno studenčnico. Na **Koromajniku** steza zavije med grmičevje in mešan gozd, kjer lepo zadiši po borovcih, in se vzpenja naprej proti Podplanini; tu prečka kolovozno pot in se drži označene planinske poti, ki čez **Planino, Šijo** in **Kopice** pripelje na **Malo goro**.

Pot koscev in grabljic je **tematska**, saj pohodnik na njej spoznava predmete in orodje, ki so jih kmetje uporabljali med košnjo.

Košnja na Mali gori, fotografija iz leta 1930

Kočja na Mali gori

Planota Mala gora

Podrti kamniti sestavi na vzhodnem robu Male gore